

SOLANDERLEDEN

KONCEPT TILL KREATIV VÄRDSKAPS- OCH SKÖTSELPLAN

Huvudman och projektägare
Solanderleden 2014- 2015

Samarbetspartners och finansiärer
Destination Piteå, Skogsstyrelsen, LRF, LTU, Piteå kommun, Sparbanken Nord,
Luleå kommun

Inledning

Solanderleden är ett ledutvecklingsprojekt med fokus på kommersiell vandringsturism, ett initiativ som togs av Karin Hedström på LRF i Norrbotten. Målet var att skapa förutsättningar för affärsutveckling och aktiviteter/event på landsbygden med dess entreprenörer verksamma inom besöksnäring och jord- och skogsbruk, men även för föreningar och andra ideella aktörer.

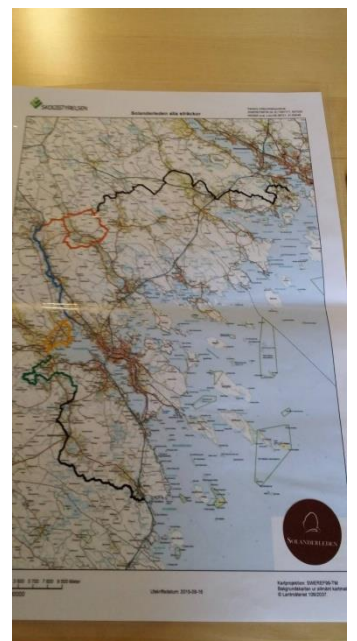
Satsningen på Solanderleden sker även utifrån andra perspektiv:

- Att erbjuda lokalbefolkning möjlighet att vistas i attraktiv och tillgänglig natur, idka friluftsliv och rekreation.
- Ett led i främjande av folkhälsa.
- För att skapa förutsättningar för barn och ungdomar i skola att nyttja naturupplevelser i ett lärande perspektiv.

Det finns ett ökat och stort intresse för naturturism. Såväl nationella och internationella gäster ägnar sig gärna åt vistelse i naturen under sina besök i Sverige. Besöksnäringen är världens snabbast växande näring och vandring, cykling och paddling är de mest efterfrågade aktiviteterna inom natur- och kulturturism. Detta var ett starkt motiv till LRFs satsning på ledutveckling på landsbygden, där natur, kultur och många små företag och aktiva föreningar finns i en rik och varierande mångfald.

Arbetet med Solanderleden påbörjades 2011 och omfattade inventering och kartläggning, förstudie, pilot- och utvecklingsprojekt. I den senaste etappen, Solanderleden 2014-2015, är Destination Piteå huvudman och projektägare. En styrgrupp, projektledare och en arbetsgrupp har verkat i projektet.

Solanderleden består i nuläget (december 2015) av 6 mil färdigställd led med rastplatser och skyltning samt entreprenörer som erbjuder boende, mat, transfer och guidning. Leden sträcker sig mellan Swensbylida i Svensbyn via Eliasleden, Hamptjärn, Infjärden med byarna Rognäs, Sjulnäs och Långnäs och vidare från Bölebyn längs Piteälven fram till Sikfors. Fler sträckor planeras österut, vidare mot Alterdalen och in i Luleå kommun till Luleå Airport, samt söderut, från Svensbyn till Jävre. Solanderleden beräknas vara färdig 2020 och kommer då totalt att omfatta 18 mil vandringsled med samma standard som de nu färdigställda.

Solanderleden utvecklas organiskt, vilket innebär att ledens sträckning tas fram och utvecklas i samverkan med företag, föreningar och markägare. En ledplan och en manual för organisk ledutveckling finns framtagen av LRF och LTU och är styrdokument och inspirerande ledstjärnor för allt arbete med Solanderleden. Grafisk profil finns och omfattar färg och form för skyltning och informationsmaterial i skilda medium.

Möten och vandringar med markägare, byamän, föreningar och företag genomförs kontinuerligt för varje delsträcka i berörda byar och dialog förs kring dragning och behov av fysiska åtgärder. Detta utgör sedan underlag för såväl nyttjanderättsavtal som för värds-kaps- och skötselplan.

Koncept för konkretisering av en kreativ skötselplan

I projektet Solanderleden 2014-2015 ingår uppdraget att ta fram ett koncept som ska lägga grunden för förverkligande av en värds-kaps - och skötselplan i kommande Solanderledprojekt. För att kunna ta fram ett koncept har olika metoder använts:

- Möten med arbetsgrupp för kreativ skötselplan.
- Möten och vandringar i berörda byar med markägare och byamän, föreningar och företag.
- Framtagning av kartmaterial för skötsel och underhåll.
- Studier av existerande skötselplaner för vandringsleder.
- Studier av former för finansiering/huvudmannaskap hos Stiftelsen Skånska landskap, Stiftelsen Upplandsstiftelsen för Upplandsleden, Region Skåne, Stiftelsen för Bohusleden, Västkuststiftelsen, Föreningen Värmlandsleden samt Region ÖstSAM – Östgötaleden/teknik och samhällsbyggnad.
- Studier av kvalitetskriterier för Värmlandsleder och Skåneleden.

Arbetsgrupp kreativ skötselplan

Arbetsgruppen möttes och diskuterade begreppet värds-kaps - och skötselplan samt värdeord. Nyckelpunkter som identifierades var: struktur för ledunderhåll, syfte, mål, innehåll, roller, organisation, hur, vem/vilka, samarbetspartners, underhåll och värds-kaps - och skötselåtgärder, finansieringsformer/budget, bevarandevärden, påverkansfaktorer, avtal, utbildning, utvärdering och uppföljning.

Gruppens har bestått av offentliga aktörer (representanter från Piteå kommun: Riitta Hoovinen Kultur- Park och Fritid och Roger Lundstig, Samhällsbyggnad) privata aktörer (Hans Gelter från företaget Guide Natura samt Caroline Trapp från Stormyrbergets Lantgård) och projektledare Britt-Louise Nyman.

Begreppet Kreativ värds-kaps- och skötselplan

Utifrån ledplan 2020:s visioner, syfte och mål valde gruppen att kalla skötselplanen "kreativ värdsjaps - och skötselplan för Solanderleden". Ledplanen och manualen har fokus på organisk ledutveckling och detta bör genomsyra allt arbete med Solanderleden – då även arbetet med en kreativ skötselplan. Olika aktörer i samverkan skapar förutsättningar för att skötsel/underhåll och drift kan ske på ett innovativt sätt, att tänka nytt och tänka om utifrån behov och roller som finns hos såväl offentliga som privata och ideella aktörer.

Arbetsgruppen identifierade:

- Primärintressenter: berörda företag som nyttjar leden för egna aktiviteter och marknadsföring/reklam, vilket kan inbringa intäkter till underhåll och skötsel.
- Sekundärintressenter: lokalbefolkning, föreningar, skolor och markägare.
- Tredje nivån: besökare utifrån, privata, grupper, vandrings- och cykelturister.

Att använda begreppet värdsjap syftar till att öppna ögonen för flera perspektiv, se vilka behov finns och hos vem, att göra tillsammans, att vara lösnings och möjlighetsbaserad, att lyfta och nyttja lokala resurser. Att arbeta med ett värdsjapsperspektiv innebär att göra något så bra som möjligt för så många som möjligt - vilket stärker både de lokala aktörerna och gästens upplevelse av vandring längs Solanderleden.

För att förankra och fastställa ett koncept för en kreativ underhålls- och skötselplan kommer möten att genomföras i kommande projektperioder med inbjudna representanter för lokala intressenter, företag, föreningar, bybor, markägare och olika offentliga aktörer.

Värdeord

För att få en gemensam plattform att utgå ifrån togs värdeord och USP (unique selling proposition) fram som ska präglade och möjliggöra arbetet med vad, hur och vem/vilka och att skapa kvalitetskriterier för Solanderleden.

Solanderledens USP är **STOLTHET OCH TILLSAMMANS**. Det står för rena och fina byar, att synliggöra och främja utveckling på landsbygden, att tillsammans i nätverk och samråd möjliggörs förutsättningar för en levande och modern landsbygd och främjar Destination Piteås besöksnäring i ett stad och landperspektiv.

Värdeord för Solanderleden är:

**VÄLKOMNANDE – INBJUDANDE – TRYGGT –
RENT – RÖJT – TILLGÄNGLIGT – FLEXIBELT – STOLTHET**

SOLANDERLEDEN

VÄLKOMNANDE

Att sätta gästens behov i fokus. Vem och vilka målgrupper vill vi ska nyttja leden och på vilket sätt? Utveckling, skötsel och underhåll ska baseras på gästens perspektiv.

Den grafiska profilen ska nyttjas och vara tydlig och relevant skyltning ska finnas. Entréer, rastplatser och hänvisningar till avstickare med boende, mat, wc, besöksmål ska finnas längs varje delsträcka. Minst en wc/torrtoa ute på varje delsträcka.

Samverkan mellan byar/företag där ingen service finns på delsträcka.

Platser ska finnas längs leden där man känner sig välkommen och väntad.

INBJUDANDE

Satsningar ska göras på fysisk utformning av platser och artefakter.

Ledord är tydlighet, lockande, spännande, estetiskt, tematisering. Väl utmärkta 'in- och utplatser'.

Tillfredsställa gästens behov längs leden och utse och nyttja passande delsträckor utifrån deras behov.

TRYGGT

- Igenkännande genom grafisk profil.
- Avstickare skyltas med grafisk profil – en del av Solanderleden.
- Säkra passager genom 'besvärliga' områden längs leden genom att anlägga spångar, broar, rensa fallna träd, rotvältor.
- Väl fungerande rastplatser och information om dessa.
- Hänsyn till och information om Allemansrätten.
- Tydlig hänvisning och skyltning.
- Kontinuerligt underhåll av skyltar – rusta och byta ut.
- Samråd kring åtel och älgjakt.
- Hänsynsskylt vid stugområden.
- Namngivna exitplatser – evakueringsplatser.
- Information på www.solanderleden.se och sociala medier.

RENT

- Städning längs leden och vid rastplatser, torrtoa.
- Inbjudande byar och besöksmål, boendeanläggningar, gårdsbutiker, badplatser – rent och snyggt.
- Förebygga klotter – klotterplank med "klottra här"
- Klotterplank på APP/digitalt med tagfunktion.
- Informera och hänvisa om/till sopstationer.

RÖJT

- Årlig siktröjning längs leden.
- Skapa utblickar och hålla dessa öppna.
- Hålla efter rastplatser och eventuella tältytor.
- Genom röjning är leden framkomlig, öppen och säker.
- Ta reda på fallvirke.
- Slyröja vid vägstolpar och skyltar.
- Slyröja vid info-platser.
- Slyröja vid parkeringsplatser

TILLGÄNGLIGT

- Generell marknadsföring.
- Transport/transfer.
- Parkeringsplatser med jämna mellanrum.
- Info om transportsätt/tider.
- Digital information.
- Gratis uppkoppling.
- WIFI.
- Sträckor med funktionsanpassning.
- Uppdaterad och informerande webbsida.
- Facebook grupp- och sida.

FLEXIBILITET

- Lösningssinriktad.
- Möjlighetsorienterad.
- Variation.
- Gästen i fokus.
- Flera samarbetspartners.
- Olika resurser och kompetenser.
- Nätverksorienterat.
- Privata, ideella och offentliga aktörer i samverkan.

STOLTHET

- Värdeord.
- Kärnvärden.
- Bygdens berättelser.
- Bygdens natur- och kulturvärden.
- Organisk ledutveckling.
- Tillsammans.
- Lokalt perspektiv.

Struktur kreativ värds-kaps- och skötselplan för Solanderleden.

Syfte och mål

Organisation/huvudmannaskap/drift - en väl fungerande långsiktig drift, underhåll och skötsel av leden med högsta kvalitet, förankrat i och baserat på värdeord.

Hur	En sammanhållande kraft som har det övergripande ansvaret för drift och underhåll och som för en dialog och skriver avtal med markägare, samarbetspartners för ledens olika delsträckor, följer upp behov och att fysiska fastställda åtgärder av olika slag verkställs, handhar och fördelar bidrag. Driftsorganisation ska utredas och fastställas och driften ska vara baserad på insatser lokalt ute i berörda byar och dess intressenter, företag och föreningar.
Vem/vilka (roll och ansvar)	Vilka ledaktörer finns som kan ta olika ansvar i olika perspektiv, drift, underhåll, skötsel utifrån planens värdeord? Aktörerna är ideella, privata, offentliga och andra tänkbara. Dessa ska inventeras och driftsorganisationen ska skriva avtal. Kontaktlista ska upprättas efter inventering och fastställande av ansvariga ledaktörer. Möjlighetsbaserad – vilka resurser finns längs leden/ i byarna, föreningar och företag och hos övriga offentliga aktörer?

Roll/ansvar Destination Piteå (nuvarande huvudman för Solanderleden)

- Att vara övergripande ansvarig för Solanderledens färdigställande och utveckling.
- Strategiskt utveckling - utvecklingsplaner och framtagande av styrdokument som ledplan och manual organisk ledutveckling, skyltdesign, varumärkesplattform med visioner och mål.
- Marknadsföring och PR, webb, sociala medier. Underhåll, uppföljning och utveckling av webb och sociala medier.
- Regional samverkan kring ledutveckling/ledsystem, infrastruktur, främst berörda offentliga aktörer.
- Skapa förutsättningar för och verka för nya/ fler projekt kopplat till Solanderledens utveckling.
- Solanderledens tillgänglighet fysiskt och digitalt. GPS och karthantering.
- Framtagning av kartor som motsvarar ledens besökare.
- Strategiskt ansvar för koppling mellan led, näringsliv, samarbetspartners och markägare samt kommunikation i olika former för information och dialog med samarbetspartners, kommuner, företag, föreningar, markägare.
- Kontakt med allmänhet i olika former och besvara frågor angående ledens praktiska funktion.
- Årligen anordna en/två träffar för ledansvariga och berörda aktörer. Utveckling, uppföljning och utvärdering. Kompetensgrupp Besök, arbetsgrupp Solanderleden inbjuder till möten.
- Teckna avtal enligt framtagna mallar med markägare, checklista/skötselmanual för underhåll och skötsel som stöd till kontaktpersoner för de olika delsträckorna.

- Verka för och skapa förutsättningar för att få till stånd en effektiv och tydlig organisation med korta beslutsvägar kring mandat och ansvar – ”Stiftelsen Solanderleden i Swedish Lapland”.
- Kvalitetsfrågor, genomförande och statusinventering med kvalitetskontroll på leden.
- Skötsel- och värdsutbildning för aktörer med koppling och nyttjande av Solanderleden.
- Mottagare av synpunkter från ledaktörer/besökare på leden – behov och önskemål
- Kvalitetsförbättringar. Rapport i en App som gästerna kan nyttja och meddela driftsorganisation/ huvudman.

Piteå kommuns roll

Piteå kommuns näringslivsförvaltning har personal verksamma inom Destination Piteå med fokus på näringsliv- och produktutveckling inom besöksnäring, turistcenter med information och marknadsföring. I organisationen finns olika kompetensgrupper och inom dessa har arbetsgrupper bildats bland annat för Solanderleden med ansvar för utveckling, behov, problemlösning med mera. Detta är en resurs för nuvarande driftsorganisationen Destination Piteå som innehar ett övergripande ansvar och roll.

Övriga kommunala förvaltningar är Kultur, park och fritid, Samhällsbyggnad med landsbygdsutveckling med flera. som bistår med kunskap och kompetens samt offentlig medfinansiering i Solanderledsprojekt.

Byarnas roll

Samrådsgrupper och kontaktpersoner ska finnas för varje delsträcka och kan bestå av offentliga, privata och ideella aktörer. Kontaktpersonerna ska informera och föra en dialog med ansvarig driftsorganisation, i nuläget Destination Piteå. Varje delsträcka i respektive byområde och dess artefakter har en värd och en inventarie- och åtgärdslista som talar om vad och vem (se dokument underhållskarta och textdokument fysiska åtgärder)

Ambitionen är att de lokala byarna ska känna stolthet för sin sträcka. Aktörer som har intresse och möjlighet kan utses till ambassadörer och driva utveckling i sin samrådsgrupp och därigenom verka för att underhåll och skötsel fungerar på bästa sätt. Ett sätt att inspirera till detta är att varje år utse 'årets delsträcka'.

Att ett företag "äger"/"adopterar" en byasträcka kan vara ett sätt att bedriva underhåll i dialog med en byaförening. Att utse en värd som representerar byområdet kan t ex vara en figur som påverkat och bidragit till byns igenkännande, skapat möjligheter, bevara en del av byns kulturhistoria. Ett sätt att genom interpretation också skapa förutsättningar till delsträckans underhåll och skötsel: event, aktiviteter med mera.

Motivationsfaktorer för byarnas engagemang kan vara:

- Rådande trender inom besöksnäring skapar möjligheter för framtiden.
- Byarna marknadsförs lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.
- Byarna knyts ihop genom Solanderleden – vandra mellan byarna.

- Nya och trendiga aktiviteter lockar besökare till byarna och dess besöksmål/aktiviteter och inbringar intäkter.
- Företag kan erbjuda service och tjänster av olika slag.
- Lätt tillgängligt friluftsliv och vistelse i natur.
- Nya och fler projektansökningar möjliggörs.
- Gemensamma mål för byn för alla åldrar.

Markägarnas roll

Enligt nyttjanderättsavtal. Viktigt att bibehålla delaktighet i ledens fortsatta sträckning och utveckling utifrån ett markägarperspektiv.

Underhåll- och skötselåtgärder

Solanderleden består i nuläget av 6 mil färdig led. Den är uppdelad i tre olika delsträckor där varje led har sin färgmarkering. Leden går genom byar, byavägar, skogsvägar, åkermark, befintliga stigar, över diken och i raviner, längs sjöar och älv.

Vilket underhåll och skötsel som behövs kommer att se olika ut och påverkar hur ofta och vilka åtgärder som krävs beroende på varje delsträckas installationer. Styrande är graden av underhåll, antal artefakter och insatser.

Den kreativa skötsel- och underhållsplanen ska vara flexibel, lösnings-, möjlighets- och behovsbaserad. Resurserna kan se olika ut för olika delsträckor och byaområden.

Dokument för varje delsträcka är framtagna för detta ändamål i samverkan med Skogsstyrelsen som har den kunskap och tekniska verktyg som krävs. Samverkan vad gäller kartmaterial ska ske med kommunens GIS-system för vidare nyttjande i ett driftsperspektiv.

Exempelvis:

- En översiktlig markägarkarta röd delsträcka.
- Markägarkarta röd delsträcka fastighetsbeteckningar.
- Markägarförteckning röd delsträcka: förnamn, efternamn, trakt, blockenhet, adress, postnummer och postort.
- Underhållskarta röd delsträcka.

- Dokument i text med röd delsträckas installationer, såsom stolpar med pilskyltar, stolpar med färgmarkeringar längs skogs-/bilväg, färgmarkeringar på träd i skog, tältplatser, utsikts- och rastplatser med bänk alt. med bord, eldstäder och bänkar, sopförvaring, torrtoa, spångar, broar med och utan räcken, rep av hampa, trappor och logga skyltar på installationer.

Finansieringsform

Olika förslag finns på möjliga finansieringsformer för skötsel och underhåll. Vilka intäkter kan skapa ekonomiska resurser.

Exempelvis:

- Ledkort/intäkt i vandringspaket.
- Sparbössa/frivilligt bidrag längs leden/ hos entreprenörer.
- Att företag som nyttjar leden och kan erbjuda service i anslutning till leden "äger"/"adopterar" en ledsträcka och tillhandahåller underhåll och skötsel på denna. Bidrar med finansiering med sitt "ägande".
- Sponsring i olika former. Företag och organisationer längs leden.
- Skylta med sin logga på installationer till en fast summa/år.
- Kommunalt bidrag till föreningar och eventuella skolor som nyttjar leden.
- Driftorganisation som kan bidra med medel för underhåll och skötsel.
- Sommarferiejobb.
- Föreningar/företag kan hyra ut vissa faciliteter, boende, båt, fiskeguider, cykel med mera.

Avtal

Nyttjanderättsavtal är framtagna och huvudman i nuläget är Destination Piteå. Avtalen tecknas för fem år i taget, och organisationen ansvarar för uppföljning och kontakt med markägare vid behov och frågor.

Bevarandevärden

Längs vissa delsträckor går leden genom naturreservat och skogsbolags ägor. Här kommer påverkansfaktorer att uppstå och

ansvarig driftsorganisation ska vid ledens sträckning, före, under och efter ledens iordningställande föra en dialog med berörda aktörer.

Aktuella bevarandevärden längs Solanderleden är Piteälven – Natura 2000, nipor och raviner, djur- och fågelliv, flora och fauna, kultur- och fornminnen.

Påverkansfaktorer är turism och friluftsliv, besökare privata och grupper, markägare med flera.

Utbildning och kompetensutveckling Utifrån behov och önskemål ska utbildning och kompetensutveckling ske och avsändare kan vara offentlig aktör, förening eller företag. All utbildning och kompetensutveckling ska baseras på de värdeord som finns och leda till att Solanderleden utvecklas och att dess kvalitet, hållbarhet och affärsmässighet inom besöksnäringen främjas. Guide- och produktutveckling och paketering med storytelling och interpretation är en del av detta och bör tas i beaktning.

Utvärdering och uppföljning Ansvarig driftsorganisation och dess samarbetspartners ska tillsammans verka för utvärdering och uppföljning. Detta kan ske i nätverk och via ett arbetssätt som passar respektive nätverk. Dokument bör upprättas som informerar driftsorganisationen/huvudman.

Grundläggande krav gällande skötsel av Solanderleden

- Det skall finnas en godkänd skötselplan där ledansvarig/nyttjanderättshavare/huvudman, driftsorganisation beskriver hur organisation och drift fungerar. Detta arbete fortsätter i kommande Solanderledsprojekt utifrån konceptet/underlaget kreativ skötsel- och värdsplan.
- Skriftliga avtal med befintliga dokument, underhållskartor, översiktliga markägarkartor, markägarkartor med fastighetskartor, markägarförteckning med namn och telefonnummer skall finnas. Även checklista ska mellan ledansvariga och nyttjanderättshavaren och andra aktörer som ansvarar för skötsel och underhåll.

- Egna försäkringar ska finnas för aktörer som yrkesmässigt utför skötsel och underhåll och kopia bör/ska uppvisas.
- Tillsyn och fysiskt utförda åtgärder ska dokumenteras. Gärna med datum.

Kvalitetskriterier

Solanderleden ska erbjuda en led som passerar genom modern, aktiv och levande landsbygd och besökaren skall få ta del av varierande och genuina natur- och kulturupplevelser i ett arktiskt landskap i Swedish Lapland. Solanderleden ska vara trygg och säker att färdas på och längs leden ska föreningar, företag och bybor erbjuda service och anslutningsmöjligheter.

Solanderleden ska kännetecknas av:

- Att vara en lågdistansled.
- Leden ska vara sammanhängande utan avbrott.
- Leden ska i första hand kunna nyttjas under vår, sommar och höst.
- Leden ska passera natur- kultur, genuina besöksmål och sevärdheter unika för varje by, alternativt ska avstickare finnas med information om dessa.
- Leden ska/bör i möjligaste mån passera service viktig för målgruppen vandrare, cyklister och övriga friluftsidkare på leden.
- Leden ska erbjuda varierande natur- och kulturvärden samt landsbygd.
- Leden ska vara ren och fin och fri från nedskräpning.

Hinder och underlag:

- Leden ska vara gångbar med en korridor fri från hinder på minst 1,5m meter i bredd och två meter i höjd.
- Leden ska också vara befriad från grenar som hänger in på leden.
- Leden sträckning ska i möjligaste mån dras längs befintliga stigar, skogsvägar och undvika asfalterade längre vägpartier.
- Vid erosionsåtgärder ska naturligt lagningsmaterial användas som passar in i miljön.
- Vid passage över bäckar, raviner, blöt myrmark, invid sjöar och i naturreservat ska spång eller bro byggas. Besökarna ska under normala väderomständigheter kunna förbli torrskodda utmed hela leden.
- Där terrängen och markägarförhållandena tillåter en utveckling av sammanhängande tillgänglighetsanpassade ledpartier, som ett

komplement till ordinarie ledsträckning, bör så ske om/när finansiering är möjlig.

Vägar och övergångar:

- Övergångar av större vägar och järnvägar skall vara säkra att passera. Information är viktig för besökare på leden och ska finnas både i ledens skilda informationsmaterial och fysiskt med stoppskyltar.

Ledstruktur

- Solanderleden ska när den är färdig erbjuda en sammanhängande led på ca 180 km (eventuellt mer om/när fler kommuner ansluter sig). I nuläget 2015 är sex mil uppmärkt och nyttjas som vandrings- och cykelled. Leden är uppdelad i ledsträckor och varje ledsträcka är en dagsetapp på ca 8 - 20 km.
- Varje delsträcka är/ska vara uppmärkt med färg enligt grafisk profil och huvudledsfärgen Solanderröd ska alltid finnas med. En stor alt. liten Solanderlogga i plåt ska finnas på stolpar och pilskyltar.
- Ledmarkeringar ska vara väl synliga och synas från föregående markering där behov finns.
- Varje delsträcka har sin färg, som utses av respektive byaområde och grafiska profilfärger.
- Längs bya- och skogsvägar placeras ledstolpar ut med huvudledsfärg, delsträckans färg och liten plåtlogga.
- Vid korsningar där vägval måste göras ska pilskyltar finnas i bägge riktningarna för trygg hänvisning.
- Ledinformation ska finnas för varje ledsträcka/etapp på webbsida, sociala medier, App, folder. Där ska finnas kontaktinformation till ansvarig person för delsträckor/etapper, delsträckans längd, avstånd mellan servicepunkter, servicepunkter (karta finns) svårighetsgrad, besöksmål, utsiktspunkter, service som erbjuds, kuriosa och en karta som beskriver ledens/delsträckans dragning. Lämplig delsträcka att vandra, cykla, paddla. Tematiserade delsträckor.
- Svårighetsgrader ska utformas utifrån ett internationellt perspektiv.
- Övergripande ledinformationsskyltar ska finnas längs leden med jämna mellanrum, 'här är du'. Vid P-platser, ledentréer, rastplats, anläggning intill led. Telefonnummer till SOS Alarm.
- Flera rundleder ska finnas längs leden där besökarna återvänder till startpunkten efter en cirkelvandring.
- Möjlighet till transfer ska finnas för att besökaren ska kunna vandra längs hela leden.
- Minst en rastplats ska finnas per delsträcka.
- I de fall där övernattningsutrustning önskas ska företag som erbjuder vandringsspaket längs leden vid behov kunna tillgodose detta, med nyttjande av egna faciliteter eller i överenskommelse med aktuella föreningar nyttja allmänna storstugor/vildmarksskåtor.

- Avstickare till företag som erbjuder service i form av boende, mat, aktiviteter, guidning, bastu med mera ska vara väl skyltade med hänvisning till anläggning, avstånd och den service man erbjuder. Egen skylt som sitter fast på en Solandersskylt med den ledfärg som gäller. En ledentré skall finnas för varje delsträcka/etapp och kännetecknas av: entréskylt, hänvisningsskyltning, toalett och busshållplats.
- Saknas busshållplats ska en parkeringsplats med plats för minst 4 personbilar finnas.
- Närhet till minst en aktör som erbjuder övernattnings- och mat ska eftersträvas. Om ledentré inte är gångbar att placera i närheten ska det finnas möjlighet till transfer av exempelvis boendeföretag.
- Led och ledentré ska sträva efter att ligga intill varandra. Om avstånd finns ska angivelse finnas på platsen där besökaren skall avvika från leden för att komma fram till ledentrén.
- Information om Allemansrätten ska finnas längs leden.
- Vid rastplatser med eldstad ska föreskrifter om hur man eld ska finnas för att minska risken för skogsbrand.

Busstrafik

- Hållplatser som ligger högst 1.5 km från leden skall lyftas fram av Solanderleden och busstider ska länkas från ledens hemsida till busstidtabell.

Ny leddragning

- Förankring med berörda grannkommuner ska ske vid ledsammankoppling med redan existerande Solanderled.
- Ny leddragning samt omdragning av befintlig led ska göras i samråd med huvudman, berörda markägare och förvaltare.

Ledens infrastruktur

Alla installationer som är en del av Solanderleden ska vara välkomnande, rena, hela, väl underhållna och trygga och säkra att använda. Ledplan 2020 för Solanderleden är styrande dokument vad gäller skapa fysiska installationer.

Ledens infrastruktur:

- Installationer som spärrar, broar och trappor etc. ska i möjligaste mån tillverkas i samverkan med och rådgivning av Skogsstyrelsen/Piteå kommun och följa Naturvårdsverkets vägledning i skriften "Friluftsanordningar".
- Installationer som tillhör leden ska i mesta möjliga mån vara tillverkade av miljövänligt material och smälta väl in i miljön där de är placerade.
- Finns förutsättningar ska natur- och kulturarv påverka utformning av Installationer.

- Minst en sittgrupp, även kallad rastplats, ska finnas utmed varje delsträcka. Lämpligen vid badplats, älv, sjö, myrkant, lokal sevärdhet som kulturhistorisk lämning, utkiksplats etc.
- En strävan ska finnas att en bänk finns med två kilometers avstånd.

Dricksvatten och toaletter

- Kommunalt dricksvatten ska erbjudas minst en gång per delsträcka i direkt anslutning till leden.
- Om anslutning till det kommunala vattensystemet inte är genomförbart, ska vatten från enskild täkt eller kallkälla erbjudas.
- Torrtoaletter ska vara välstädade och alltid finnas i anslutning till ledentréer och rastplatser. Minst en torrtoa/wc per delsträcka, tillgänglig vår, sommar och höstsäsong (maj – oktober).

CHECKLISTA UNDERHÅLL OCH SKÖTSEL

Underhåll och skötsel ska ske vår och höst, innan säsong och efter säsong.

Samrådsgrupp.....

Ansvarig kontaktperson, namn, adress, telnr, e-post,

Aktör, privat, ideell och offentlig.....

DELSTRÄCKA	ÅTGÄRD	NAMN PÅ PERSON SOM UTFÖR ÅTGÄRD, OCH TELNR.	SÄSONG/ DATUM	SIGN
	Kontroll och röjning av sly, ca 1,5 m bredd och ca 2 m i höjd.			
	Kontroll av nedhängande grenar över stig och intill.			
	Kontroll av ledmarkeringar och färgmarkeringar på träd och komplettera vid behov.			
	Kontroll av ledstolpar längs skogsbilvägar och överfart vägar. Komplettera med färg och ev. ny liten Solanderlogga.			
	Kontroll av hänvisnings - pilskyltar, färger och Solanderlogga samt att de är väl förankrade i marken.			
	Kontroll broar, hela alt. byta ut. Rena och fina.			
	Kontroll Spänger – hela alt. byta ut.			
	Kontroll hamparep – sitter fast/finns kvar.			

		Kontroll staket bro alt. trapp – ev. byta ut.			
		Koll av P-platser, rent och snyggt, skyltat.			
		Kontrollera torrtoa, rent och snyggt, Finns behov att tömma, toapapper.			
		Kontrollera trappor.			
		Fungerar sophämtning			
		Städa vid sopförvaring			
		Insamling av skräg längs ledden.			
		Insamling och bortforsling av större avfall.			
		Kontroll och städning vid rastplatser, bänkar, eldstäder, torrtoa. Ev. reparationer			
		Kontroll av ved där det ska finnas tillgängligt utifrån ett allmän nyttigt perspektiv.			
		Kolla att eldstäder inte är fulla med aska.			
		Kolla infoskyltar där dessa finns.			
		Informera om eldförbud och eldföreskrifter			
		Informera om älgjakt			
		Informera om Allemansrätt			

Ev. kan utvärderingsblanketter erbjudas till vandrare, de som nyttjar Solanderleden.
Utvärderingsblanketter tas fram av driftorganisation och samlas in av kontaktpersoner för
varje delsträcka.

Till kontaktpersoner som ansvarar för olika delsträckor ska dokument finnas som underlättar
skötsel och underhåll.

- Underhållskarta med installationer.
- Översiktlig markägarkarta-
- Markägarkarta med fastighetsbeteckningar.
- Markägarförteckning med namn, adress och telefonnummer.

- A4 Dokument som beskriver vad som ska ses över och underhållas.
- Checklista.
- Kontaktlista samrådsgrupp och intressenter i respektive byaområde.

Lista över möjliga aktörer vad gäller skötsel, och värdskap, underhåll.

Ideella, offentliga och privata.

Samordningsansvar lokalt i samrådgrupper kan bidra till "stolthet och tillsammans".

OFFENTLIGA AKTÖRER

Destinationer

Destination Piteå

Visit Luleå

Kommunförvaltningar, natur, folkhälsa, näringsliv, kultur, samhällsbyggnad, friluftsråd barn och utbildning

Landsting, folkhälsa och kultur

Länsstyrelse, landsbygd, kultur och natur – regionalt utvecklingsansvar inom länet

Region Norrbotten

Kommunförbund

Naturvårdsverket

Svea Skog

Sca Skog

Smurfit Kappa

Folkhälsoinstitut/främjande av folkhälsa

Skogsvårdsstyrelsen

Boverket

Sparbanken Nord

LRF Norrbotten

LTU – Luleå tekniska Universitet

IDEELLA AKTÖRER

Solanderföreningen

Friluftsförbundet

Orienteringsklubbar

Mountainbike klubbar

SNF

Forskarföreningen

Vandra i Piteå

Byaföreningar

Jakt- fiske och skoterföreningar.

Hembygdsgårdar

Byamän/markägare
Byaforum
Swensbylijda

PRIVATA AKTÖRER

PiteUnika
Entreprenörer längs leden, boende, mat, aktiviteter
Guider
LRF lokalavdelning
Grönsaks- och lokala matproducenter
Företag i byar inom olika branscher

